ARREST VAN HET HOF (Derde kamer)
7 juli 1988 *

In zaak 143/87,

betreffende een verzoek aan het Hof krachtens artikel 177 EEG-Verdrag van de Arbeidsrechtbank te Brussel (Dertiende kamer), in het aldaar aanhangig geding tussen

Christopher Stanton,

Belgische verzekeringsmaatschappij NV „L'Étoile 1905", te Brussel,

en

RSVZ (Rijksinstituut voor de sociale verzekeringen der zelfstandigen), te Brussel,

om een prejudiciële beslissing over de uitlegging van de artikelen 7, 8, leden 1 en 7, 52, 59, eerste alinea, 60, derde alinea, en 65 EEG-Verdrag,

wijst

HET HOF VAN JUSTITIE (Derde kamer),

samengesteld als volgt: J. C. Moitinho de Almeida, kamerpresident, U. Everling en Y. Galmot, rechters,

advocaat-generaal: G. F. Mancini
griffier: H. A. Rühl, hoofdadministrateur

* Procestaal: Frans.

gelet op de opmerkingen ingediend door:

— Chr. Stanton en NV „l'Étoile 1905", vertegenwoordigd door J. Bayart en F.-X. de Dorlodot, advocaten,

— het RSVZ, vertegenwoordigd door J. Lejuste en J. V. de Weirt,

— de Belgische regering, vertegenwoordigd door J. Buchmann,

— de Commissie van de Europese Gemeenschappen, vertegenwoordigd door E. Lasnet en F. Herbert, advocaten,

gezien het rapport ter terechtzitting en ten vervolge op de mondelinge behandeling op 8 maart 1988,

gehoord de conclusie van de advocaat-generaal ter terechtzitting van 15 juni 1988,

het navolgende

Arrest

1 Bij vonnis van 30 april 1987, ingekomen ten Hove op 11 mei 1987, heeft de Arbeidsrechtbank te Brussel (Dertiende kamer) krachtens artikel 177 EEG-Verdrag twee prejudiciële vragen gesteld over de vrijheid van vestiging en het vrij verrichten van diensten.

2 Die vragen zijn gerezen in een geding tussen het Rijksinstituut voor de sociale verzekeringen der zelfstandigen (hierna: RSVZ), enerzijds, en Chr. Stanton en de vennootschap waarvan hij sedert 1979 bestuurder is, anderzijds, betreffende de betaling — uit hoofde van die werkzaamheden — van bijdragen aan de Belgische sociale-zekerheidsregeling voor zelfstandigen.

3 Stanton verricht arbeid in loondienst in het Verenigd Koninkrijk en betaalt uit dien hoofde bijdragen aan de Britse sociale-zekerheidsregeling voor loontrekkenden. Hij wenst van de omstreden bijdragen te worden vrijgesteld op grond van artikel 12, § 2, van Koninklijk Besluit nr. 38 houdende inrichting van het sociaal statuut der zelfstandigen (Belgisch Staatsblad van 29.7.1967). Volgens die bepaling is een zelfstandige geen bijdragen verschuldigd, indien zijn inkomsten als zelfstandige een bepaald maximum niet overschrijden en hij naast die werkzaamheid gewoonlijk en hoofdzakelijk een andere beroepsbezigheid uitoefent.

4 Het RSVZ stelt evenwel, dat de term „andere beroepsbezigheid" in genoemd artikel 12, § 2, zoals gepreciseerd in het bij Koninklijk Besluit van 15 juli 1970 gewijzigde artikel 35 van het Koninklijk Besluit van 19 december 1967 (Belgisch Staatsblad van 29.12.1967), enkel doelt op werkzaamheden in loondienst die onder een Belgische sociale-zekerheidsregeling vallen.

5 Van oordeel dat deze stellingen van de partijen een vraag van uitlegging van het gemeenschapsrecht doen rijzen, heeft de Arbeidsrechtbank te Brussel de behandeling van de zaak geschorst en het Hof de navolgende prejudiciële vragen voorgelegd:

„1) Is de weigering van een Lid-Staat om een onderdaan van een andere Lid-Staat, die in de eerste Lid-Staat diensten verricht, geheel of gedeeltelijk vrij te stellen van de betaling van de sociale-zekerheidsbijdragen die hij krachtens het sociaal statuut der zelfstandigen verschuldigd is uit hoofde van de arbeid als zelfstandige die hij aldaar als bijkomstige bezigheid verricht, terwijl zijn hoofdbezigheid die is van loontrekkende vallende onder de desbetreffende regeling van de andere Lid-Staat, zulks op de enkele grond dat hij zijn ‚gewoonlijke en hoofdzakelijke' werkzaamheden als loontrekkende uitoefent buiten het grondgebied van de Lid-Staat waar de dienst wordt verricht, verenigbaar met de inhoud en/of de strekking van de artikelen 7, 8, leden 1 en 7, 52, 59, eerste alinea, 60, derde alinea, en 65 van het Verdrag van Rome van 25 maart 1957 tot oprichting van de EEG (in België goedgekeurd bij wet van 2 december 1957) ?

2) Zo neen, is artikel 35, § 1 en 3, van het Belgisch koninklijk besluit van 19 december 1967 houdende algemeen reglement in uitvoering van het K B nr. 38 van 27 juli 1967 houdende inrichting van het sociaal statuut der zelfstandigen, dan niet onverenigbaar met de toepasselijke gemeenschapsbepalingen, wanneer het met ‚andere beroepsbezigheid' dan die van zelfstandige enkel doelt op een bezigheid die in elk geval in België wordt uitgeoefend, zelfs wanneer de tekst dit niet uitdrukkelijk bepaalt ?"

6 Voor een nadere uiteenzetting van de feiten van het hoofdgeding, de nationale en de communautaire regeling ter zake, alsmede de bij het Hof ingediende opmerkingen wordt verwezen naar het rapport ter terechtzitting. Deze elementen van het dossier worden hierna slechts weergegeven voor zover dat noodzakelijk is voor de redenering van het Hof.

7 Een gemeenschapsregeling voor zelfstandigen is ingevoerd bij verordening nr. 1390/81 van de Raad van 12 mei 1981 houdende uitbreiding van verordening nr. 1408/71 tot zelfstandigen en hun gezinsleden (PB 1981, L 143, blz. 1). Volgens artikel 2 van deze verordening kan hieraan geen enkel recht worden ontleend voor een tijdvak dat aan haar inwerkingtreding voorafgaat. Deze verordening nu is naar luid van haar artikel 4 eerst in werking getreden op 1 juli 1982, dat wil zeggen na de voor het hoofdgeding relevante periodes (1979 tot 1980). Zij is derhalve in dit geding niet toepasselijk en in de gestelde vraag wordt dan ook terecht enkel verwezen naar een aantal bepalingen van het Verdrag.

8 Artikel 7 EEG-Verdrag verbiedt elke discriminatie op grond van nationaliteit binnen de werkingssfeer van het Verdrag.

9 Uit de processtukken blijkt evenwel, dat de aan het hoofdgeding ten grondslag liggende nationale regeling gelijkelijk van toepassing is op alle zelfstandigen die in België beroepswerkzaamheden verrichten, zonder enig onderscheid te maken naar gelang van hun nationaliteit. Weliswaar is die regeling minder gunstig voor degenen die als hoofdberoep arbeid in loondienst in een andere Lid-Staat dan België verrichten, doch voor het Hof is niet aannemelijk gemaakt, dat deze minder gun-

stig behandelde werknemers voornamelijk of uitsluitend buitenlanders zijn. De in geding zijnde nationale regeling kan derhalve evenmin worden geacht een indirecte discriminatie op grond van nationaliteit op te leveren. In deze omstandigheden kan artikel 7 EEG-Verdrag verder dus buiten beschouwing blijven.

10 Ingevolge artikel 52, eerste alinea, EEG-Verdrag moeten de beperkingen van de vrijheid van vestiging voor onderdanen van een Lid-Staat op het grondgebied van een andere Lid-Staat worden opgeheven. Deze gemeenschapsbepaling heeft volgens vaste rechtspraak van het Hof rechtstreekse werking. De Lid-Staten dienden deze bepaling derhalve in acht te nemen, ook al bleven zij, zolang een gemeenschapsregeling betreffende het sociaal statuut der zelfstandigen ontbrak, bevoegd om deze materie te regelen.

11 Gelijk het Hof onder meer overwoog in zijn arresten van 12 juli 1984 (zaak 107/83, Klopp, Jurispr. 1984, blz. 2971) en 28 januari 1986 (zaak 270/83, Commissie/Frankrijk, Jurispr. 1986, blz. 285), houdt de vrijheid van vestiging meer in dan het recht om binnen de Gemeenschap één vestiging te hebben, en omvat zij mede de mogelijkheid om, met inachtneming van de voor het beroep geldende gedragsregels, binnen de Gemeenschap meer dan één centrum van werkzaamheid in te richten en te behouden.

12 Dit geldt evenzeer voor een in een Lid-Staat gevestigde loontrekkende, die daarnaast in een andere Lid-Staat als zelfstandige werkzaam wil zijn.

13 De verdragsbepalingen betreffende het vrije verkeer van personen beogen dus, het de gemeenschapsonderdanen gemakkelijker te maken om het even welk beroep uit te oefenen op het gehele grondgebied van de Gemeenschap, en staan in de weg aan een nationale regeling die deze onderdanen minder gunstig behandelt wanneer zij op het grondgebied van meer dan één Lid-Staat werkzaam willen zijn.

14 De regeling van een Lid-Staat, krachtens welke personen vrijstelling van bijdragen als zelfstandige genieten wanneer zij in die Lid-Staat als hoofdberoep arbeid in loondienst verrichten, maar niet wanneer zij dat in een andere Lid-Staat doen, leidt tot een minder gunstige behandeling van de uitoefening van beroepswerkzaamheden buiten het grondgebied van die Lid-Staat. De artikelen 48 en 52 EEG-Verdrag verzetten zich derhalve tegen een dergelijke regeling.

15 Ten slotte zij erop gewezen, dat de omstreden nationale bepaling geen bijkomende sociale bescherming verleent aan de betrokkenen, die zijn aangesloten bij de sociale-zekerheids- en pensioenregeling van de Lid-Staat waar zij hun hoofdberoep als loontrekkende uitoefenen. De uit die bepaling voortvloeiende belemmering van de uitoefening van beroepswerkzaamheden in meer dan één Lid-Staat, kan dus in ieder geval niet uit dien hoofde gerechtvaardigd zijn.

16 Mitsdien dient op de prejudiciële vraag te worden geantwoord, dat de artikelen 48 en 52 EEG-Verdrag aldus moeten worden uitgelegd, dat zij eraan in de weg staan, dat een Lid-Staat aan op zijn grondgebied werkzame zelfstandigen vrijstelling van de in de nationale regeling houdende het sociaal statuut der zelfstandigen voorziene bijdragen ontzegt, op grond dat de arbeid in loondienst die een recht op vrijstelling kan doen ontstaan, wordt verricht op het grondgebied van een andere Lid-Staat.

Kosten

17 De kosten door de Belgische regering en de Commissie van de Europese Gemeenschappen wegens indiening van hun opmerkingen bij het Hof gemaakt, kunnen niet voor vergoeding in aanmerking komen. Ten aanzien van de partijen in het hoofdgeding is de procedure als een aldaar gerezen incident te beschouwen, zodat de nationale rechterlijke instantie over de kosten heeft te beslissen.

HET HOF VAN JUSTITIE (Derde kamer),

uitspraak doende op de door de Arbeidsrechtbank te Brussel (Dertiende kamer) bij vonnis van 30 april 1987 gestelde vragen, verklaart voor recht:

De artikelen 48 en 52 EEG-Verdrag moeten aldus worden uitgelegd, dat zij eraan in de weg staan, dat een Lid-Staat aan op zijn grondgebied werkzame zelfstandigen vrijstelling van de in de nationale regeling houdende het sociaal statuut der zelfstandigen voorziene bijdragen ontzegt, op grond dat de arbeid in loondienst die een recht op vrijstelling kan doen ontstaan, wordt verricht op het grondgebied van een andere Lid-Staat.

Moitinho de Almeida Everling Galmot

Uitgesproken ter openbare terechtzitting te Luxemburg op 7 juli 1988.

De griffier

J.-G. Giraud

De president van de Derde kamer

J. C. Moitinho de Almeida